

Apropå Erkkö

Minister Aatos Erkkö (1932–), den mäktiga Sanoma-koncernens huvudägare och långvarige styrelseordförande, gav förra veckan en tankeväckande intervju i dagstidningen *Uusimaa*, som hör och häpnad ännu inte tillhör hans mediala imperium.

Erkkö har sällan haft behov av att demonstrera sin potentiella makt över den finländska offentligheten. Delvis sammanhänger det säkert med att den är så uppenbar. Men minst lika mycket torde den låga profilen bero på att hans makt är arvegods. Makt är som pengar – om den går i arv får den ofta sublimare uttrycksformer.

Koncernens flaggskepp *Helsingin Sanomat* – ursprungligen *Päivälehti* – grundades 1889 av Aatos Erkkös farfar Eero Erkkö (1860–1927), som i egenskap av konstitutionell ungfinske och inflytelserik tidningsman deltog i att gjuta grunderna för det självständiga Finlands politiska system.

Aatos far Eljas Erkkö (1895–1961) omformade bladet till en modern dagstidning och ledde Finlands säkerhetspolitik som dominant utrikesminister under månaderna före vinterkrigets utbrott. Erkkö vägrade att ge efter för de sovjetiska kraven, vilket gav hans kritiker J.K. Paasikivi anledning att mynta det inte alldeles smickrande begreppet ”Erkkös krig”.

När Aatos Erkkö tog över butiken hade den redan omvandlats till Nordens största mediekoncern. I dag hittas också förlaget WSOY och TV-kanalen Nelonen på koncernens svällande mediediskar. Aatos Erkkö har undvikit politiskt engagemang, men genom sina satsningar på nya amerikanska produktformat har hans i och för sig indirekta inflytande blivit samhällsligt genomgripande.

De flesta inser nuförtiden att de moderna medierna inte enbart reflekterar samtiden utan också genom sina tolkningar formar vår världsbild. Men få tänker på att denna effekt var ovanligt stark under en stor del av kalla kriget då det nationella radio- och TV-monopolet var i det närmaste totalt och en effektiv distribution garanterade att alla knöts till samma offentlighet.

I dag ser det finländska medielandskapet helt annorlunda ut. Det statliga mediemonopolet har ersatts av en mångfald av inhemska och internationella kanaler, vars iscensättningar visserligen är tämligen likformade men ändå inte går att binda ihop till en nationell berättelse.

Aatos Erkkö säger i nämnda *Uusimaa*-intervju att samarbetet mellan Finland och Sverige inte är som förr. De mellanstatliga kontaktytor som han länge medverkat till att bygga upp har bekymmersamma sprickor och skörhetstecken i dag, inte minst då det gäller EU-politiken. Ståndpunkten stämmer då det gäller inställningen till unionens omvandling till överstatlig stormakt.

Men i övrigt förefaller det som om Erkkö är alltför fixerad vid de politiska eliternas retorik, som är en fortsättning på den nationella berättelsen. På andra samhällssektorer har ju ländernas växelverkan fördjupats till den grad att man knappast mer reflekterar över det. Finsk-svenska företagsfusioner fortsätter på alla nivåer, vilket inte enbart har ekonomiska effekter utan även sätter djupa spår i medborgarnas konsumtionsbeteende. Och vem vet, en vacker dag har svenskarna kanske kommit över sin EU-skräck ...

Henrik Meinander, Hufvudstadsbladet (HBL) 24.9.2004